

El vol del gat
Antoni Miró

2 0 1 3

MUA MUSEU UNIVERSITAT D'ALACANT
UNIVERSITAT MIGUEL HERNÀNDEZ D'ELX

El vol del gat

CARLES CORTÉS / RAÜL G. SÀENZ

El vol del gat
Antoni Miró

2

0

1

3

MUA MUSEU UNIVERSTAT D'ALACANT
UNIVERSITAT MIGUEL HERNÀNDEZ D'ELX

(Sol Picó al Sopalto)

© AMB-Disseny
© Antoni Miró
© Autors texts i fotos
© Edita: Editorial Marfil, S.A.
Col·lecció Ivori-Art
Gràfiques Alcoi, S.A.U.
Dipòsit legal: A 66-2013
ISBN: 978-84-268-1635-1

www.antonimiro.cat
art@antonimiro.com
facebook.com/antonimiro

És un orgull per al Museu de la Universitat d'Alacant acollir la nova sèrie pictòrica d'Antoni Miró, “El vol del gat: els camins infinites de l'art”. I és una oportunitat per al visitant, la comunitat universitària i en general la societat alacantina, per a gaudir i descobrir el joc d'integració que marca aquesta obra, nascuda de la literatura i amant de la dansa.

Perquè, més enllà de l'excel·lència en l'obra i trajectòria del nostre pintor alcoià (així ho sentim), les vint-i-set noves obres que enlluernaran al visitant en la Sala Sempere del MUA tornen a sorprendre'ns, una vegada més, amb la fermesa i lucidesa d'un artista en constant exploració. La valentia en aquesta ocasió ve donada per la capacitat d'incorporar al seu imaginari habitual el llenguatge i la inspiració d'una novel·la – “El vol del gat”, de l'escriptor cubà Abel Prieto– interpretada pel moviment de la ballarina Sol Picó.

Aquesta sèrie, per tant, suposa un pont entre diverses disciplines, entre diferents artistes reunits entorn dels carrers de l'Havana i els seus habitants, amb la llum i els sons de la Carib de fons. Miró retrata en aquestes obres a Sol Picó dansant entorn de la història i els personatges d'Abel Prieto, i podem veure en el resultat una conversa d'inquietuds i respostes de tres artistes enfront del món que els envolta, així com l'evidència d'un pas més en el grau de conscienciació de la pintura que està present en tota l'obra de Miró.

Amb l'honor que suposa presentar el seu últim treball, la Universitat d'Alacant, a través del seu museu, continua la seu necessària labor de proposar a la comunitat universitària els millors exponents de les arts plàstiques d'avui dia. Els convida a deixar-se portar per aquesta mostra que, entre febrer i març de 2013, estarà oberta a tota la societat en el MUA. I és que, durant algunes setmanes, la Sala Sempere serà un privilegiat espai amb vista al Malecón d'Abel Prieto, vist a través dels moviments del Sol Picó i els colors i el traç d'Antoni Miró.

Manuel Palomar

Rector Universitat d'Alacant

Abel Prieto i Antoni Miró a l'Havana 2011

Els resultats artístics que més transmeten, poc tenen a veure amb l'atzar, almenys en el seu sentit més pur. El creatiu, no sempre conscientment, determina la seua obra amb les seues experiències i compromís vital i artístic, amb la voluntat de mostrar, però també d'incidir i de transformar. Aquesta és una constant que es reconeix, perfectament, en l'obra d'Antoni Miró, compromesa, intensa i clarament reveladora del seu sentit social; i *El vol del gat*, no solament és una excepció, sinó que podria consolidar-se com una de les referències més clares de la identitat artística del pintor d'Alcoi.

En *El vol del gat* la forma ja no és el carrer, la guerra, les imatges de la protesta o el paisatge social; aquesta vegada és el cos, la carn plàstica a través de la qual es transmet el dolor, el sofriment o la soledat. El fons, però, segueix essent el mateix, el compromís amb la realitat, amb la necessitat actual gràcies a la unió entre art plàstic i dansa, entre Antoni Miró i Sol Picó, dos alcoians compromesos amb el paisatge social i amb el propi art. I Miró no solament fusiona plàstica i dansa, sinó també literatura, ja que el missatge que el cos transmet en les seues litografies ve definit per la novel·la homònima d'Abel Prieto.

7

El vol del gat de Antoni Miró també implica les Universitats Miguel Hernández d'Elx i la Universitat d'Alacant en un mateix projecte cultural. És difícil un millor escenari que fer-ho amb aquestes 27 obres, aquestes 27 posicions del cos de Sol Picó, aquestes 27 litografies de l'Antoni Miró més intens i expressiu.

Esther Sitges Macià

Vicerrectora de Cultura i Extensió Universitària de la UMH d'Elx

Antoni Miró i Sol Picó a l'Institut d'Estudis Catalans, Barcelona 2009

«EL VOL DEL GAT»: ELS CAMINS INFINITS DE L'ART

Caldria preguntar a l'escriptor, professor i polític Abel Prieto (Pinar del Río, Cuba, 1950) si intuïa algun dia que el pintor Antoni Miró (Alcoi, 1944) i la ballarina i coreògrafa Sol Picó (Alcoi, 1967) estarien enllaçats a través de la seua literatura. Caldria saber si en les nits de la mar del Carib on es barrejaven la tinta, les pàgines en blanc i els capítols encara en construcció, sospitava que algun dia la seua obra, la del pintor i la coreògrafa es fondrien en una sola, en un espècie de ser polièdric i complex que conjuminara literatura, pintura i dansa en un mateix espai destinat a atrapar el lector espectador com enmig d'una festa privada i selecta.

I és que la novel·la *El vuelo del gato* (l'Havana, Cuba, 1999) d'Abel Prieto, a través de la traducció al català *El vol del gat* (2012), ha entrat en contacte amb dos llenguatges ben distints i alhora complementaris. Així, els vint-i-set capítols del llibre donen nom a vint-i-set obres que captiven amb el pòsit d'una obra complexa, emocionant i sensual fruit del talent de tres creadors compromesos amb l'art. Els lectors de la novel·la de Prieto lligaran així les aventures de Freddy Mamoncillo i Marc Aureli amb el cos nu de Sol Picó a partir de les pintures d'Antoni Miró. No apareixen els mateixos paisatges de la novel·la, una realitat cubana marcada pel cromatisme i per la intensitat de les imatges descrites per Prieto; «El vol del gat» esdevé una sèrie pictòrica on diversos colors intensos com el roig, el negre o el blau s'abracen al moviment de la coreògrafa. Unes línies cromàtiques que es mouen, acaronen la ballarina que presideix les imatges i que sovint l'atrapen. Així, el lector i espectador d'aquest entrecreuament de llenguatges se sorprèn del fet que la vida de Marc Aureli i de la resta de personatges de l'escriptor cubà s'enllaça, des del blanc i negre del llibre, amb les passes més seductores i impressives de Sol Picó. És la mà destra de Miró la que fa possible el miracle, l'enllaç entre el dinamisme de les històries de la novel·la i els moviments de la dansa.

LA COL·LECCIÓ EL VOL DEL GAT

BÀSQUET 2011 (Gràfica digital/llenç, 162x114)

És inevitable observar, en aquesta trobada de dos artistes sobre l'obra d'Abel Prieto, que cadascun assumeix el rol i les pautes dels dos protagonistes principals. En assistir a l'inici de la novel·la, aquest partit de bàsquet adolescent, trobem un Marc Aureli que, en paraules de l'escriptor, «avançava sense cap ostentació, sense escarafalls, driblant en el seu estil (la sobrietat mateixa)», com un Miró amb la pilota, un personatge ferm, segur i discret com el pintor alcoià. Immediatament apareix Freddy Mamónculo (una mena d'avanç de Sol Picó en les imatges de Miró), amb «la bellugadissa de la textura, dels músculs, que feia vibrar com a banderoles la samarreta i el *short* ample, esvalotat, acampanat». No costa imaginar els rostres de pintor i ballarina en aquesta escena, interpretant en carn i os els personatges de paper, puny i tinta somiats per Prieto. I més encara al final del capítol, en fer la presentació definitiva de l'escena, aquella que seguirà al lector (i als protagonistes) durant totes les pàgines del llibre:

«Puc reconstruir l'escena culminant del partit, gravada aquesta vegada en un fris imaginari: Marc Aureli el nostre, el del Pre, s'ha apartat discretament després de passar la pilota [Toni i la seua obra] a Mamónculo i és ara una figureta quieta, afinada, quasi medieval i, al rostre, una mica borrós, té una expressió abstrata, girada cap a dins, com si viatjara enmig del partit cap a un altre joc en la intimitat de si mateix, en aquell lloc on regna (sola) l'ànima raonable, mentrestant el seu cos continua ací, a la superfície del fris, a la pista, entre els altres cossos suats.»

El personatge podria descriure's en l'aire, suspès per a tots els temps en el seu salt gloriós (pura dansa de Picó): «el llit constraint l'ariet que abatria Tamakún i les mans congelades en el gest de llançar la pilota». Però anem a pams. Abans que l'obra hi ha les personnes i en aquest cas és Miró el pont que creua les dues bandes de l'Atlàntic per tal de concretar aquesta mostra artística. Així, la relació entre el pintor i la ballarina, tot i que nascuts a la mateixa ciutat, Alcoi, comença a Barcelona on es coneixen en la presentació d'una altra exposició a l'Institut d'Estudis Catalans que té com a centre les *mirades creuades* entre el mateix Miró i el poeta

Miquel Martí i Pol. Això era al 2009. Pocs mesos després, el pintor va retratar al seu estudi del mas del Sopalmo la coreògrafa. Tan bon punt va llegir el llibre d'Abel Prieto, que el mateix escriptor, tot sent ministre de Cultura cubà li va donar en mà, va adonar-se de la interrelació: «Sol, quan es mou, quan balla, és com un gat.», així ens reconeix l'artista una vegada ha acabat aquesta sèrie. I és que Picó, igual que els personatges de Prieto, es mouen com els gats; això és, amb subtilesa, amb flexibilitat, amb la relativització dels seus moviments, dels seus problemes. Així, tots tres fan possible l'impossible a través de la metàfora: *el vol del gat*.

Ara és hora de parlar de l'escriptor cubà, Abel Prieto, la trajectòria del qual ha estat sempre lligada a la cultura cubana. Escriptor, editor i professor d'universitat, durant quinze anys va ser ministre de Cultura de la República de Cuba. Des del 2012 és assessor del president dels consells d'Estat i de Ministres. Especialista en Lezama Lima, Abel Prieto ha escrit diverses col·leccions de relats, com *Los bitongos y los guapos* (1980), *No me falles, Gallego* (1983) i *Noche de sábado* (1989). Amb la novel·la *El vol del gat*, va guanyar el Premi de la Crítica el 2001. La seua última novel·la, *Viajes de Miguel Luna*, es va presentar el febrer de 2012, any en el qual és condecorat amb l'Ordre de les Arts i les Lletres del govern de França.

Per la seua banda, Antoni Miró ha col·laborat al llarg de la seua carrera, des de la seua perspectiva de treballador de les arts plàstiques, en multitud d'iniciatives de cara a la promoció i al foment de la cultura. Connectat amb el moviment artístic Crònica de la Realitat, la seua amistat amb Antonio Gades li va portar a conèixer de primera mà la realitat del poble cubà –un apropiament que continua a través de les obres presentades en aquest llibre. La seua evolució personal i artística durant els anys 70 va trobar el rerefons ideològic i estètic d'uns anys de profunda transformació social, la transició i la recuperació de les llibertats al nostre país. Una visió crítica que va trobar, amb la realitat del poble cubà, referent per a l'artista en la defensa de les llibertats i la crítica envers els excessos del capitalisme, un punt de reflexió i d'acostament personal que es va concretar, després de nombroses exposicions organitzades en

SOBRENOM 2011 (Gràfica digital/llenç, 162x114)

aquella illa, amb el reconeixement del Ministeri de Cultura de la República de Cuba l'any 2008 de la Distinción por la Cultura Nacional, un premi que reconeixia la seu trajectòria i el seu compromís amb la cultura i la societat. En aquell moment, la directora del Museu Nacional de Belles Arts de l'Havana, Moraima Clavijo, reconeixia que Miró era una persona «apegada al realisme amb un excepcional ofici, que transcendia àmpliament el simple domini formal per a abordar obertament la denúncia social, la subtilesa de la vida quotidiana, la ironia i la realitat de la contemporaneïtat més immediata».

Una recepció de l'obra pictòrica de Miró que en l'ocasió que ens trobem té uns primers protagonistes. Així, és la mateixa ballarina la que pot oferir-nos la seu impressió davant d'uns retrats que copsen l'instant, la fracció d'una cadència, el parèntesi marcat pel diafragma de la càmera fotogràfica o de l'ull humà. Picó ho confirma: «No m'hi reconec, m'he vist un munt de vegades en vídeos, en moviment, però és la primera vegada que em retraten.» Per a Picó suposa tot un nou repte i un nou punt de vista al seu treball i la seu passió, perquè mai no havien pintat la ballarina. Així, per primera vegada pot reflexionar i valorar la seu imatge fora del context del moviment continu. Uns fragments de moviment que es troben definits pels títols dels diversos capítols de la novel·la de Prieto. Aquest és el joc, el repte, que Miró ens planteja com a espectadors de la col·lecció de gravats, on, a més, també trobem retratat el somriure cubà en la figura de la ballarina d'Alcoi. Un optimisme innat, un posicionament actiu davant dels problemes quotidiàs que impregna la descripció dels protagonistes del narrador cubà. Hem de ressaltar, doncs, el paral·lelisme entre l'elegància, el misteri, els moviments sensuais, estudiats, perfectes, en les vint-i-set peces d'aquesta col·lecció. Ella es converteix així en el gat volador que creua la novel·la de punta a punta, amb l'illa del seu espai, la de Cuba, la de l'estudi on Picó va ser observada i analitzada.

A hores d'ara, Sol Picó i Abel Prieto no es coneixen. No obstant això, la coreògrafa va visitar l'illa caribenya en ocasió del curs que va impartir amb Marielena Boan. Era l'any 1996 i totes

dues van oferir a l'alumnat que els acompañava la seu experiència en el treball harmònic del cos. Ben lluny quedaven els anys que Picó havia deixat Alcoi per iniciar els seus estudis de dansa a Alacant, a Barcelona i a París. L'any 1993 va fundar la Companyia Sol Picó. Entre l'any 2002 i 2004 la seu companyia va ser resident al Teatre Nacional de Catalunya. Amb muntatges escènics com *Besa'm el cactus*, *Barbi-Superestar*, *Paella mixta*, *Sirena a la planxa* o els últims *El llac de les mosques*, Sol Picó ha rebut nombrosos premis i guardons, entre els quals cal destacar haver obtingut deu premis MAX. Uns muntatges farcits de moviment i dinamisme però també d'humor a l'hora de retratar els personatges de les històries que enllaça en cadascun d'aquests. Una ironia, una visió subjectiva de la realitat, que connecta perfectament amb els treballs d'Antoni Miró i d'Abel Prieto. Potser caldria parlar dels lligams reals que l'humor ha creat entre l'obra d'aquests tres artistes dels nostres dies.

Per la seu banda, la trajectòria del pintor és prolífica quant a la voluntat d'enllaçar diversos llenguatges artístics. Des de l'inici de la seu carrera en els anys 60 i 70 i molt especialment en els 80, amb la sèrie «Pinteu pintura», Miró s'ha preocupat per la fusió de discursos i per l'entrecreuament entre les arts plàstiques i literàries. Més recentment, hem d'esmentar les mostres «Mirades creuades» a partir de la seu relació amb el poeta Miquel Martí i Pol o «El vent del poble», en què oferia la seu reflexió a partir de la dansa d'Antonio Gades i la poesia de Miguel Hernández.

Un procés semblant tenim, doncs, amb el cos de Sol Picó, que integra perfectament el tot de la novel·la *El vol del gat* i es converteix en part de les històries, en part de la novel·la, en ànima dels personatges d'Abel Prieto. Tot això és conseqüència de la revisió personal que Antoni Miró fa en la seu obra sobre altres realitats compartides. Ja ho remarcava l'historiador Josep Forcadell a propòsit d'una mostra antològica del pintor: «Les pintures de Toni Miró, amb la llavor fecunda d'altres històries, gesten una nova visió de la història mateixa, per a donar a la llum de la nostra mirada versions sorprenents de la realitat, criatures inquietes,

FAMÍLIES 2011 (Gràfica digital/llenç, 162x114)

sovint inquietants, sempre creixents.» Així ocorre amb els vint-i-set gravats que tenen com a protagonista Sol Picó, però que també abasten la novel·la de Prieto, la completen, l'augmenten, hi afegeixen nous punts de vista, nous personatges fins i tot que apareixen en el gest contundent i suau de la ballarina alcoiana. Com en el seu moment amb Gades, Miró va copsar el moviment de Picó. Recordem com anotava al seu dietari l'experiència amb el ballarí d'Elda durant l'estiu de 1977: «Gades balla per a mi, trossos de les obres que ha realitzat i me'n parla perquè jo vaja entenent el que ha fet com a ballarí.» Així podem entendre com va poder enllaçar el pintor la sensualitat de les escenes de Picó amb els avatars de Freddy Mamoncillo.

Caldria també parlar d'un element present en els tres artistes: l'erotisme. En el cas de Prieto, la sensualitat dels països càlids del Carib, entesa com una relació explícita, carnal i sense complexos que inunda la seu novel·la, un aspecte en el qual també el pintor i la ballarina es troben còmodes i sobre el qual han reflexionat en nombroses ocasions al llarg de les seues obres. Pel que fa a les dones i el sexe, Miró les observa, com apuntava el crític Bujosa l'any 2001, «amb la ironia, la nostàlgia i la distància pròpia de qui es troba no tan jove per a tan complicades aventures». Una ironia que Manuel Vicent destacava el 1999 com una de les majors contribucions de la pintura de Miró: «La ironia és un instrument dialèctic essencialment mediterrani, un excipient de la intel·ligència que està entre la consciència i l'anàlisi. Antoni Miró és un mestre en aquesta manera de comunicar-se amb l'espectador, mitjançant una senya de complicitat que mou al somriue del cervell.»

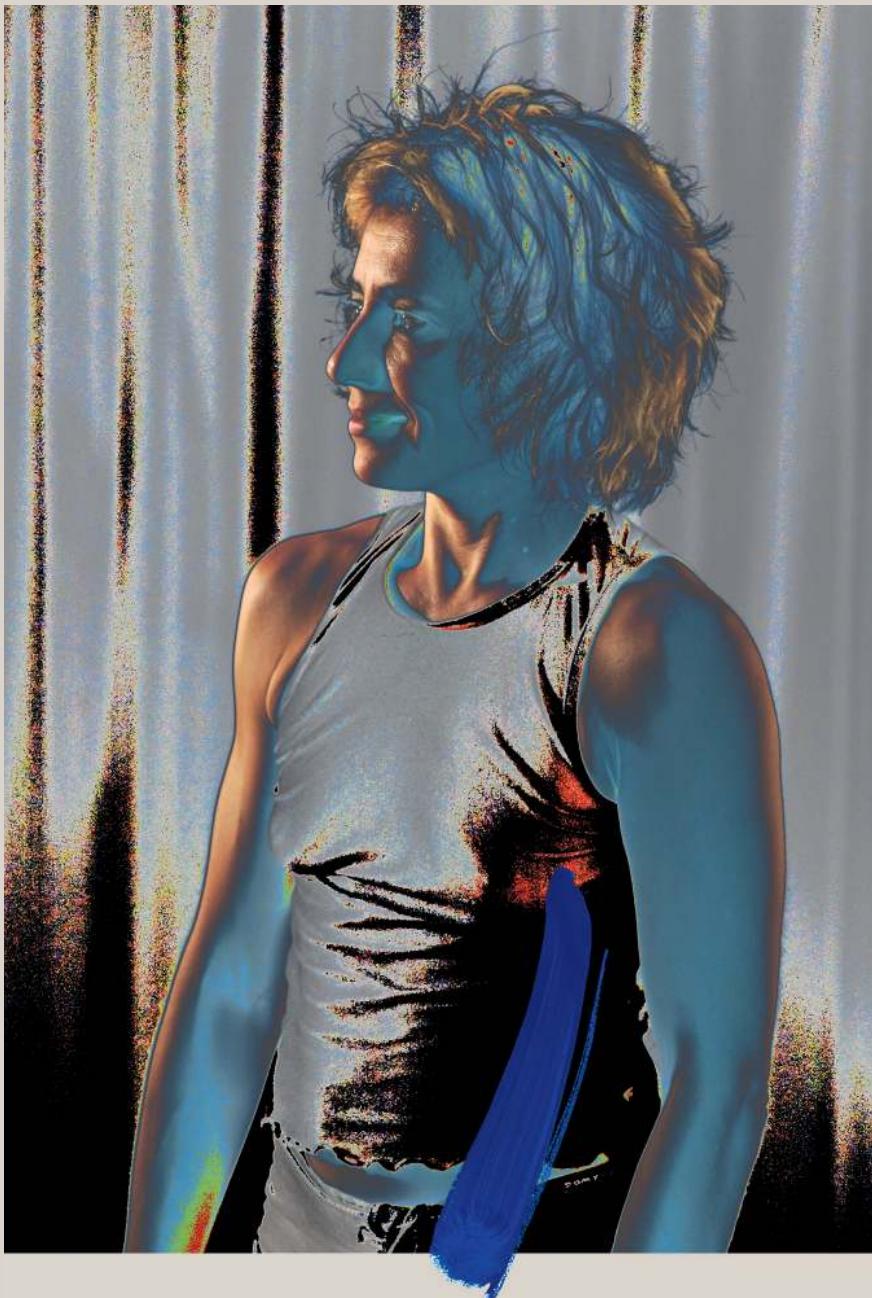
17

I és la sensualitat el desencadenant passiu (però molt present) del final de la novel·la, en una escena que no podem desvetllar però que torna a enfocar els dos cubans arquetípics d'Abel Prieto en les personalitats dels dos alcoians. Com en la història, quasi exactes als fets narrats pel cubà, tenim confrontats els dos artistes davant del resultat de la seu trajectòria, en ser creat durant tants anys, tantes històries i tantes mirades diferents i no obstant això coincidents sobre els mateixos fets. Enfront d'aquesta espera que no té més essència que la de tornar a ajuntar-los

(tal vegada per sempre), l'estoïcisme d'Aurelio-Picó (virtut i raó són inamovibles en les obres del pintor) i el dinamisme reflexiu, poderós i carregat d'emoció de Mamonceillo-Picó, s'uneixen en un últim solatge compartit, reparador i carregat de significat. Queda esperar al fet que l'obra d'ambdós, nascuda d'una anterior que els motiva i genera, quede integrada definitivament en aquest volum de tres substàncies artístiques (igual que les esmentades en la novel·la) i comence a caminar en les mans de l'afortunat lector.

En aquesta obra, Abel Prieto i Toni Miró coincideixen en la visió d'un narrador silenciat, de primera mà, però anònim, que descriu les escenes del seu imaginari. I en aquest privilegiat observatori de les accions i pensaments dels seus personatges, fan la crònica iniciàtica de les seues vides. El creixement personal dels seus personatges. Des de l'olor dels carrers de Cuba, de la quotidianitat dels seus personatges, plens de matisos, fins a la història d'un grup d'amics nascuts en la ment d'Abel Prieto, i representats i marcats per Miró i Picó, com una metàfora de la lluita d'aquells personatges literaris per a trobar la seua pròpia definició. Podem conoure, doncs, reafirmant que la pintura d'Antoni Miró és una pintura de conscienciació, de reflexió sobre les personnes i les seues actituds. Però també hem de parlar del *grau de conscienciació* de la seua pintura, en la qual diverses experiències, tècniques, estratègies i recursos s'uneixen per a constituir el seu particular llenguatge plàstic. Un discurs, unes imatges, que no deixen de comunicar ideològicament i alhora es configuren en un mitjà de gaudi estètic. «El vol del gat» és això, un pont de connexió, un pas de dansa, una conversa en els carrers de l'Havana entre les seues balconades, un gemec, un plor, un crit, tot allò que considerem com a bàsic per entendre el món que envolta els tres artistes. Miró, Picó i Prieto, els tres protagonistes d'aquesta història.

Carles Cortés Orts i Raúl García Sáenz de Urturi

DÒMINO 2011 (Gràfica digital/llenç, 162x114)

CONSOLACIÓ 2011 (Gràfica digital/llenç, 162x114)

HUMANITATS 2011 (Gràfica digital/llenç, 162x114)

MAMONET 2011 (Gràfica digital/llenç, 162x114)

BODA 2011 (Gràfica digital/lleñç, 162x114)

NANÀ 2011 (Gràfica digital/llenç, 162x114)

ATTACHÉ 2011 (Gràfica digital/llenç, 162x114)

CARABASSAR 2011 (Gràfica digital/llenç, 162x114)

SEPARACIÓ 2011 (Gràfica digital/llenç, 162x114)

SIBONEY 2011 (Gràfica digital/llenç, 114x162)

LUCEVÀN 2011 (Gràfica digital/llenç, 114x162)

AMARILIS 2011 (Gràfica digital/llenç, 114x162)

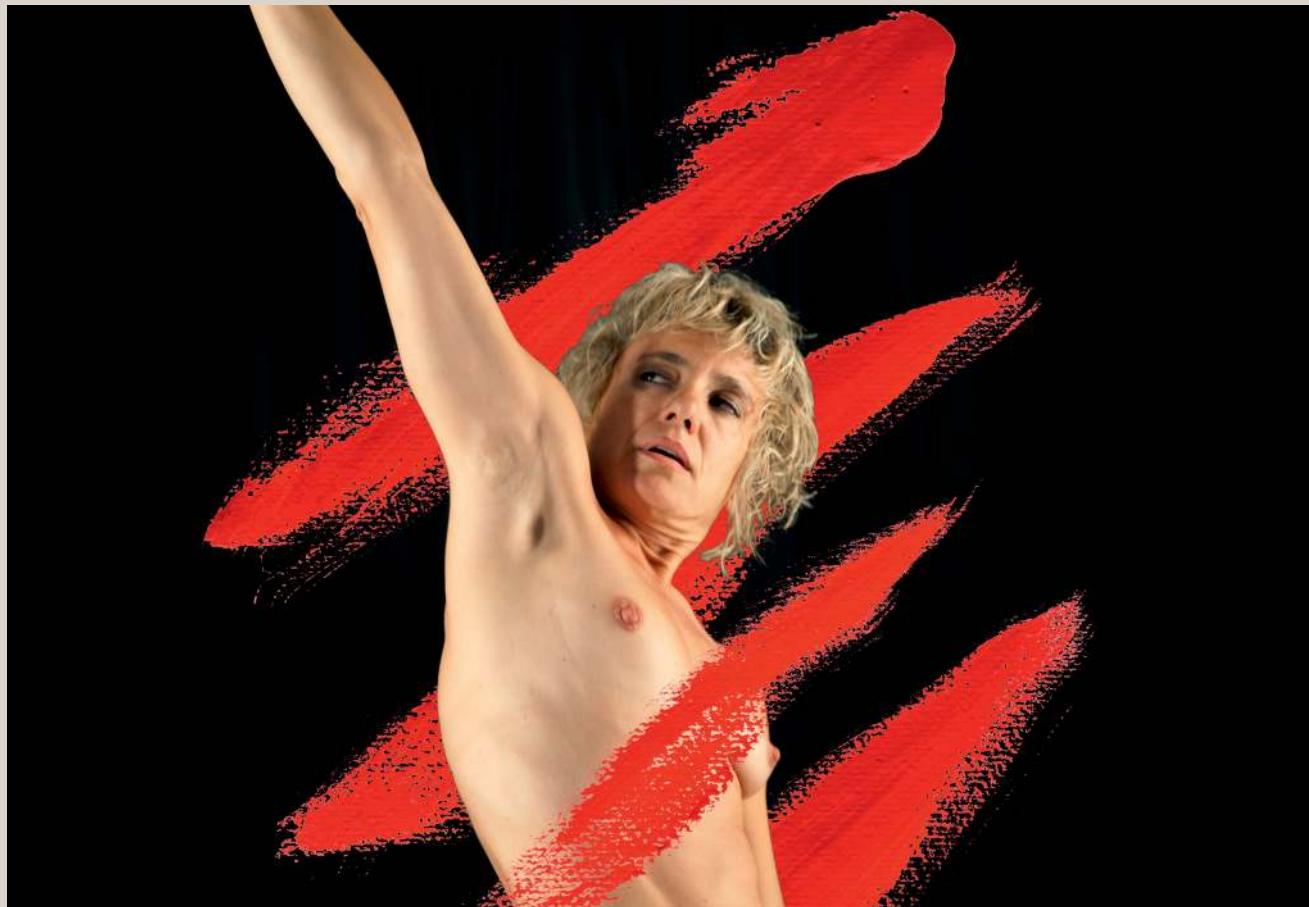
31

DISSABTES 2011 (Gràfica digital/llenç, 114x162)

32

BELLA 2011 (Gràfica digital/llenç, 114x162)

33

ALVOCAT 2011 (Gràfica digital/llenç, 114x162)

SANDOKAN 2011 (Gràfica digital/llenç, 162x114)

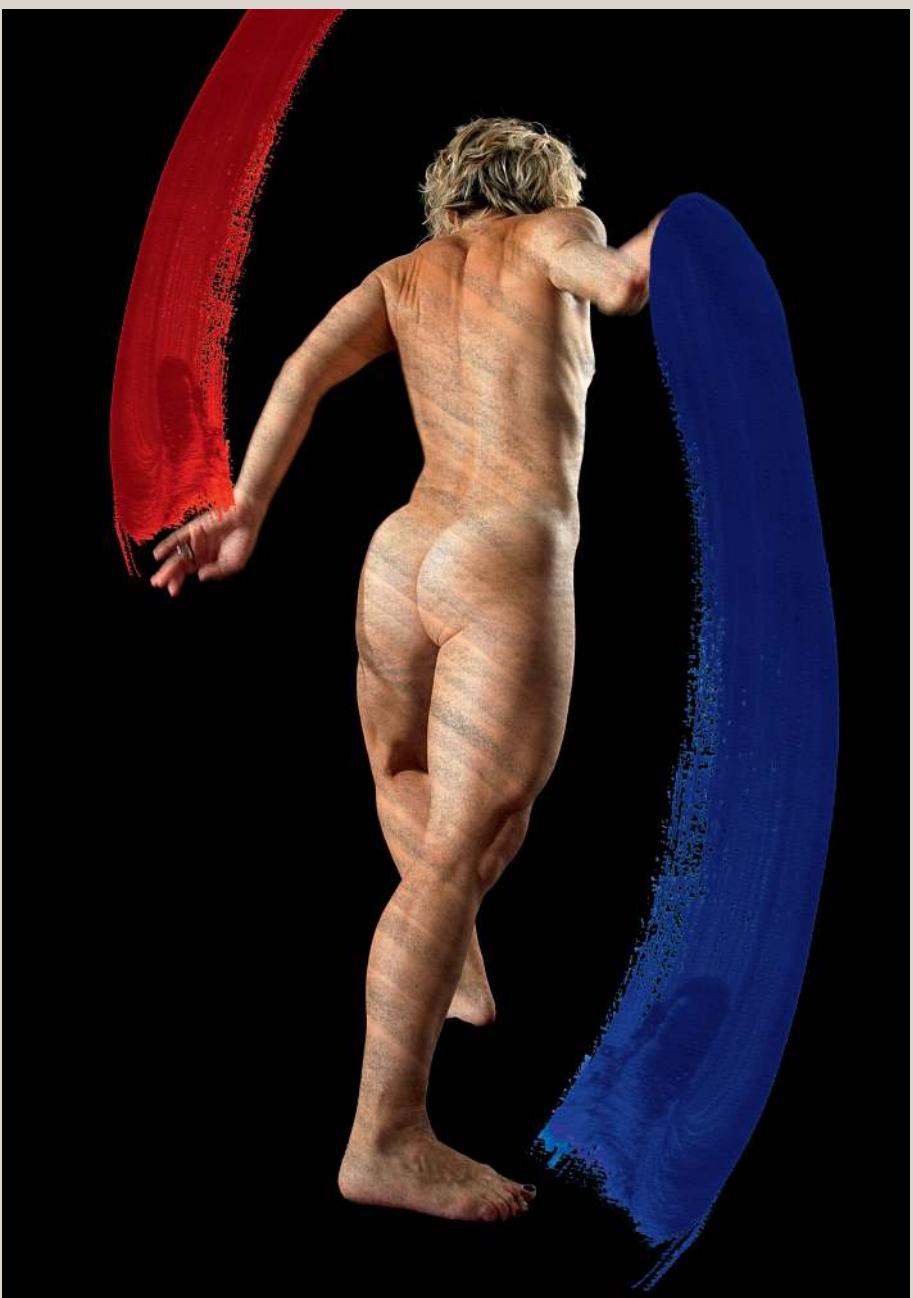
INSOMNI 2011 (Gràfica digital/llenç, 162x114)

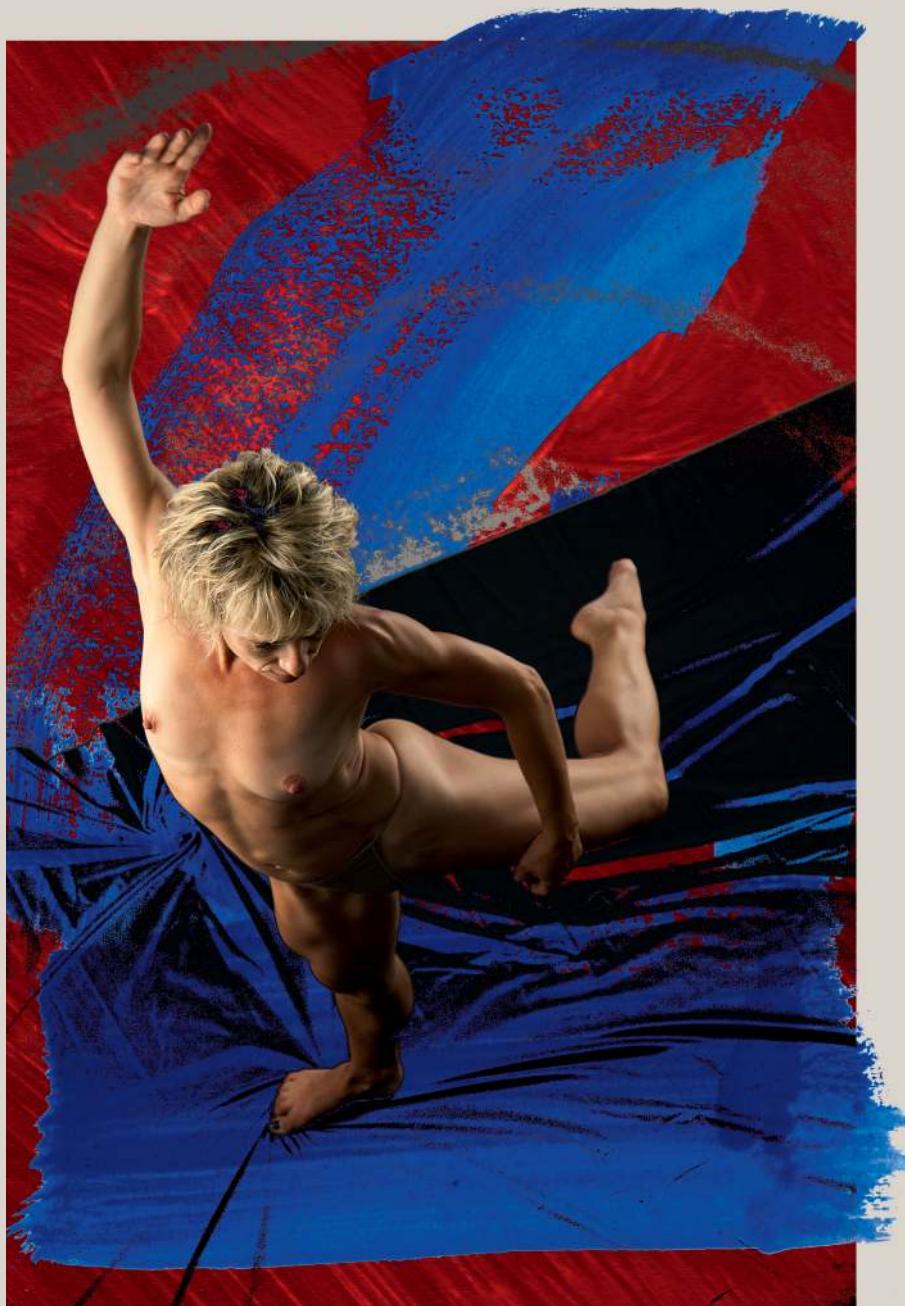
CIM 2011 (Gràfica digital/lleñç, 162x114)

VERITAT 2011 (Gràfica digital/llenç, 162x114)

MORTS 2011 (Gràfica digital/llenç, 162x114)

AVANÇ 2011 (Gràfica digital/llenç, 162x114)

VIATGE 2011 (Gràfica digital/llenç, 162x114)

FRIS 2011 (Gràfica digital/lleñç, 162x114)

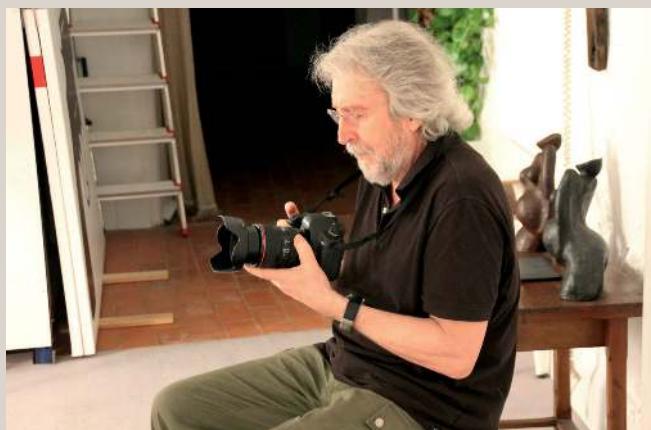
TRUCS 2011 (Gràfica digital/llenç, 162x114)

Sol Picó i Antoni Miró a l'estudi Quai Branly, El Sopälmo, l'Alcoià 2012

El Sopalmo

Estudi fotografía El Sopalmo

Amb Abel Prieto

Amb Sol Picó

«EL VUELO DEL GATO»: LOS CAMINOS INFINITOS DEL ARTE

48

Habría que preguntar al escritor, profesor y político Abel Prieto (Pinar del Río, Cuba, 1950) si intuyó algún día que el pintor Antoni Miró (Alcoi, 1944) y la bailarina y coreógrafa Sol Picó (Alcoi, 1967) estarían enlazados a través de su literatura. Habría que saber si en las noches de la mar del Caribe, en que se mezclaban la tinta, las páginas en blanco y los capítulos aún en construcción, sospechaba que algún día su obra, la del pintor y la de la coreógrafa se fundirían en una sola obra, en una especie de ser poliédrico y complejo que conjugara literatura, pintura y danza en el mismo espacio, destinado a atrapar al lector-spectador en una fiesta privada y selecta.

Y es que la novela *El vuelo del gato* (La Habana, 1999) de Abel Prieto, a través de la traducción al catalán *El vol del gat* (2012), ha entrado en contacto con dos lenguajes muy distintos y al mismo tiempo complementarios. Así, los veintisiete capítulos del libro dan nombre a veintisiete obras que cautivan gracias al poso de una obra compleja, emocionante y sensual, fruto del talento de tres creadores comprometidos con el arte. Así pues, a partir de las pinturas de Antoni Miró, los lectores de la novela de Prieto unirán las aventuras de Freddy Mamoncillo y Marco Aurelio al cuerpo desnudo de Sol Picó. No aparecen los mismos paisajes de la novela, una realidad cubana marcada por el cromatismo y la intensidad de las imágenes descritas por Prieto; «El vol del gat» pasa a ser una serie pictórica donde colores intensos como el rojo, el negro o el azul se abrazan al movimiento de la coreógrafa. Unas líneas cromáticas que se mueven, acarician a la bailarina que preside las imágenes y a menudo la atrapan. Así, el lector y espectador de este cruce de lenguajes se sorprende de que las vidas de Marco Aurelio y del resto de personajes del escritor cubano enlacen, desde el blanco y negro del libro, con los pasos más seductores y poderosos de Sol Picó. La diestra de Miró hace posible el milagro: enlaza el dinamismo de las historias de la novela y los movimientos de la danza.

Es inevitable observar, en el encuentro de dos artistas sobre la obra de Abel Prieto, que cada uno asume el rol y las pautas de los dos protagonistas principales. Al asistir al inicio de la novela, este adolescente

partido de baloncesto, encontramos un Marco Aurelio que, en palabras del escritor, «avanzaba sin ninguna ostentación, sin aspavientos, driblando en su estilo (la sobriedad misma)», como un Miró con la pelota, un personaje firme, seguro y discreto como el pintor alcoyano. Inmediatamente aparece Freddy Mamónccillo (una especie de avance de Sol Picó en las imágenes de Miró), con «el ajetreo de la textura, de los músculos, que hacía vibrar como banderolas la camiseta y el *short* ancho, alocado, acampanado». No cuesta imaginar los rostros de pintor y bailarina en esta escena, interpretando en carne y hueso los personajes de papel, puño y tinta soñados por Prieto. Y más aún al final del capítulo, al hacer la presentación definitiva de la escena, aquella que seguirá al lector (y a los protagonistas) durante todas las páginas del libro:

«Puedo reconstruir la escena culminante del partido, grabada esta vez en un friso imaginario: Marco Aurelio nuestro, el del Pre, se ha apartado discretamente después de pasar la pelota [Toni y su obra] a Mamónccillo y es ahora una pequeña figura quieta, afinada, casi medieval y, en el rostro, un poco borroso, tiene una expresión abstraída, bandazo para dentro, como si viajara en medio del partido hacia otro juego en la intimidad de sí mismo, en aquel lugar donde reina (sola) el alma razonable, mientras tanto su cuerpo continúa aquí, en la superficie del friso, en la pista, entre los otros cuerpos sudados.»

49

El personaje podría describirse el aire, suspendido para todos los tiempos en su salto glorioso (pura danza de Picó): «la cama construyendo el ariete que abatiría Tamakún y las manos congeladas en el gesto de lanzar la pelota». Pero vayamos poco a poco. Antes que la obra están las personas y, en este caso, es Miró el puente que cruza las dos orillas del Atlántico para concretar esta muestra artística. Así, la relación entre el pintor y la bailarina, aunque nacidos en la misma ciudad, Alcoi, empieza en Barcelona, donde se conocen en la presentación de otra exposición en el Institut d'Estudis Catalans, que tiene como centro las miradas cruzadas entre Miró y el poeta Miquel Martí i Pol. Aquello fue en 2009, pocos meses después el pintor retrató, en su estudio de la masía del Sopalmo (Ibi), a la coreógrafa. Tan pronto como leyó el libro de Abel Prieto, que el mismo autor, a pesar de ser el ministro de Cultura cubano, le dio en mano, Miró percibía la interrelación. «Cuando Sol se mueve, cuando baila, es como un gato», afirmó el artista al acabar esta serie. Y es que Picó, igual que los personajes de Prieto, se mueve como los gatos; es decir, con sutileza, con

Abel Prieto inaugura l'exposició d'Antoni Miró al Gran Teatre de l'Havana 2011

flexibilidad, con la relativización de sus movimientos, de sus problemas. A través de la metáfora, los tres hacen posible lo imposible: el vuelo del gato.

Ahora toca hablar del escritor cubano Abel Prieto, cuya trayectoria ha estado siempre ligada a la cultura de su país. Escritor, editor y profesor de universidad, durante quince años fue ministro de Cultura de la República de Cuba. Desde 2012 es asesor del presidente de los consejos de Estado y de Ministros. Especialista en Lezama Lima, Abel Prieto ha escrito varias colecciones de relatos como *Los bitongos y los guapos* (1980), *No me falles, Gallego* (1983) y *Noche de sábado* (1989). Con la novela *El vuelo del gato*, ganó el Premio de la Crítica en 2001. Su última novela, *Viajes de Miguel Luna*, se presentó en febrero de 2012, año en el que es condecorado con la Orden de las Artes y las Letras del gobierno de Francia.

Por su parte, Antoni Miró ha colaborado a lo largo de su carrera, desde su perspectiva de trabajador de las artes plásticas, en multitud de iniciativas de cara a la promoción y al fomento de la cultura. Conectado con el movimiento artístico del Equipo Crónica, su amistad con Antonio Gades le llevó a conocer de primera mano la realidad del pueblo cubano, una cercanía que continúa a través de las obras presentadas en este libro. Su evolución personal y artística durante los años 70 encontró el trasfondo ideológico y estético de unos años de profunda transformación social: la transición y la recuperación de las libertades en nuestro país. Una visión crítica que encontró, junto a la realidad del pueblo cubano, un referente en la defensa de las libertades y la crítica a los excesos del capitalismo. Un punto de reflexión y de acercamiento personal que se concretó, después de numerosas exposiciones en la isla, en el reconocimiento del Ministerio de Cultura de la República de Cuba, en 2008, con la Distinción por la Cultura Nacional, un premio que reconocía su trayectoria y su compromiso con la cultura y la sociedad. En aquel momento, la directora del Museo Nacional de Bellas Artes de La Habana, Moraima Clavijo, reconocía que Miró era una persona «pegada al realismo con un excepcional oficio, que trascendía sobradamente el simple dominio formal para abordar abiertamente la denuncia social, la sutileza de la vida cotidiana, la ironía y la realidad de la contemporaneidad más inmediata».

Una recepción de la obra pictórica de Miró que en la ocasión que nos encontramos tiene unos primeros protagonistas. Es la propia bailarina quien puede ofrecernos su impresión ante unos retratos que captan

el instante, la fracción de una cadencia, el paréntesis marcado por el diafragma de la cámara fotográfica o del ojo humano. Picó lo confirma: «No me reconozco, me he visto multitud de veces en vídeos, en movimiento, pero es la primera vez que me retratan.» Para Picó supone un nuevo reto y un nuevo punto de vista sobre su trabajo y su pasión, porque nunca habían pintado a la bailarina. Así pues, por primera vez puede reflexionar y valorar su imagen fuera del contexto del movimiento continuo. Unos fragmentos de movimiento que se encuentran definidos por el título de cada capítulo de la novela de Prieto. Este es el juego, el reto que Miró nos plantea como espectadores de la colección de grabados, donde, además, también retrata la sonrisa de Cuba en la figura de la bailarina alcoyana. Un optimismo innato, un posicionamiento activo ante los problemas cotidianos que impregna la descripción de los protagonistas del narrador cubano. Debemos resaltar, pues, el paralelismo entre la elegancia, el misterio, los movimientos sensuales, estudiados, perfectos, en las veintisiete piezas de esta colección. Ella se convierte así en el gato volador que cruza la novela de cabo a cabo, con la isla de su espacio, Cuba, la del estudio donde Picó fue observada y analizada.

Sol Picó y Abel Prieto todavía no se conocen. No obstante, la coreógrafa visitó la isla caribeña con ocasión del curso que impartió junto a Marielena Boan. Fue en 1996 y ambas ofrecieron al alumnado su experiencia en el trabajo armónico del cuerpo. Muy lejos quedaban los años en que Picó dejó Alcoi para iniciar estudios de danza en Alacant, Barcelona y París. En 1993 fundó la Companyia Sol Picó, que, entre 2002 y 2004, fue residente del Teatre Nacional de Catalunya con montajes escénicos como *Besa'm el cactus*, *Barbi-Superestar*, *Paella mixta*, *Sirena a la planxa* o *El llac de les mosques*. Sol Picó ha recibido numerosos premios y galardones, entre los que cabe destacar diez premios MAX. Sus montajes están llenos de movimiento y dinamismo, pero también de humor a la hora de retratar los personajes de las historias que enlaza. Una ironía, una visión subjetiva de la realidad, que conecta perfectamente con los trabajos de Antoni Miró y de Abel Prieto. Quizá habría que hablar de los lazos reales que el humor ha creado entre la obra de estos tres artistas de nuestros días.

Por su parte, la trayectoria del pintor es prolífica en cuanto a la voluntad de unir diversos lenguajes artísticos. Desde el inicio de su carrera, en los años 60 y 70, y muy especialmente en los 80 con la serie

53

Sol Picó mirant un els seus retrats a l'Alcoià 2012

«Pinteu pintura», Miró se ha preocupado por la fusión de discursos y por el cruce entre las artes plásticas y las literarias. Debemos mencionar igualmente la más recientes «Mirades creuades», a partir de su relación con el poeta Miquel Martí i Pol, i «El vent del poble», en que ofrecía su reflexión a partir de la danza de Antonio Gades y la poesía de Miguel Hernández.

Encontraremos un proceso semejante en el cuerpo de Sol Picó, que integra perfectamente el tono de la novela *El vuelo del gato* y se convierte en parte de las historias, parte de la novela, alma de los personajes de Abel Prieto. Todo eso es consecuencia de la revisión personal que Antoni Miró hace en su obra a otras realidades compartidas. Ya lo señalaba, a propósito de una muestra antológica del pintor, el historiador Josep Forcadell: «Las pinturas de Toni Miró, con la semilla fecunda de otras historias, gestan una nueva visión de la historia misma, para dar a la luz de nuestra mirada versiones sorprendentes de la realidad, criaturas inquietas, a menudo inquietantes, siempre crecientes.» Ocurre así en los veintisiete grabados que tienen como protagonista a Sol Picó e incumben a la novela de Prieto: la completan, la aumentan, añaden nuevos puntos de vista, nuevos personajes aparecen en el gesto contundente y suave de la bailarina alcoyana. Como en su momento con Gades, Miró captó el movimiento de Picó. Recordemos como anotaba en su dietario la experiencia con el bailarín de Elda durante el verano de 1977: «Gades baila para mí, fragmentos de las obras que ha realizado y me habla de ellas para que vaya entendiendo lo que ha hecho como bailarín.» Así podemos entender como pudo enlazar el pintor la sensualidad de las escenas de Picó con los avatares de Freddy Mamóncillo.

Habría que hablar también de un elemento presente en los tres artistas: el erotismo. En el caso de Prieto, la sensualidad de los países cálidos del Caribe, entendida como una relación explícita, carnal y sin complejos que inunda su novela, un aspecto en el que también el pintor y la bailarina se encuentran cómodos y sobre el que han reflexionado en numerosas ocasiones a lo largo de sus obras. Por lo que respecta a las mujeres y el sexo, Miró las observa, como apuntaba el crítico Bujosa el año 2001, «con la ironía, la nostalgia y la distancia propia de quien se encuentra no tan joven para tan complicadas aventuras». Una ironía que Manuel Vicent destacaba el 1999 como una de las mayores contribuciones de la pintura de Miró: «La ironía es un instrumento dialéctico esencialmente mediterráneo, un excipiente de la inteligencia que está entre

la conciencia y el análisis. Antoni Miró es un maestro en esta manera de comunicarse con el espectador, mediante una seña de complicidad que mueve a la sonrisa del cerebro.»

Y es la sensualidad el desencadenante pasivo, pero muy presente, del final de la novela, en una escena que no podemos desvelar, pero que vuelve a acarar a los dos cubanos arquetípicos de Abel Prieto con las personalidades de los dos alcyanos. Como en la historia, casi exactos a los hechos narrados por el cubano, tenemos a los dos artistas ante el resultado de sus trayectorias de años, historias y miradas diferentes, pero coincidentes en los mismos hechos. Frente a esta espera que no tiene más esencia que la de volver a acoplarlos (tal vez para siempre, el estoicismo de Aurelio-Picó (virtud y razón son inamovibles en las obras del pintor) y el dinamismo reflexivo, poderoso y cargado de emoción de Mamónculo-Picó se unen en un último poso compartido, reparador y cargado de significado. Cabe esperar que la obra de ambos, nacida de otra anterior que los motiva y genera, quede integrada definitivamente en este volumen de tres sustancias artísticas (igual que las mencionadas en la novela) y empiece a caminar en las manos del afortunado lector.

55

En esta obra, Abel Prieto y Toni Miró coinciden en la visión de un narrador silenciado, de primera mano, pero anónimo, que describe las escenas de su imaginario. Y en este privilegiado observatorio de las acciones y pensamientos de sus personajes, hacen la crónica iniciática de sus vidas. El crecimiento personal de sus personajes. Desde el olor de las calles de Cuba, desde la cotidianidad de sus personajes, llenos de matices, hasta la historia de un grupo de amigos nacidos en la mente de Abel Prieto y representados y marcados por Miró y Picó, como una metáfora de la lucha de aquellos personajes literarios para encontrar su propia definición. Podemos concluir, pues, reafirmando que la pintura de Antoni Miró es una pintura de concienciación, de reflexión sobre las personas y sus actitudes. Pero también debemos hablar del grado de esta concienciación, en la que varias experiencias, técnicas, estrategias y recursos se unen para constituir su particular lenguaje plástico. Un discurso, unas imágenes, que no dejan de comunicar ideológicamente y al mismo tiempo se configuran en un medio de goce estético. «El vol del gat» es eso: un puente de conexión, un paso de danza, una conversación en las calles de La Habana entre sus balconadas, un gemido, un lloro, un grito, todo lo que consideramos básico para entender el mundo que rodea a los tres artistas: Miró, Picó y Prieto, los protagonistas de esta historia.

Carles Cortés Orts y Raúl García Sáenz de Urturi

Sol Picó observa alguns dels seus retrats, Sopalmo 2012

Miró mostra a Abel Prieto uns gravats. L'Havana 2011

«EL VOL DEL GAT»: THE INFINITE PATHWAYS OF ART

We would have to ask the writer, academic and politician Abel Prieto (born in Pinar del Río, Cuba, in 1950) whether he had ever sensed that one day, the painter Antoni Miró (born in Alcoi, Spain in 1944) and the ballerina-choreographer Sol Picó (born in Alcoi, 1967) would be somehow linked to his literature. We would need to know if he had ever sensed that as a result of those Caribbean nights when writer's ink started to appear on blank pages and chapters were beginning to take shape, the result would one day blossom as the union of both the painter's and the choreographer's creativity in such a way as to become a single, distinct work that is both multifaceted and complex; we wonder if he had ever foreseen a work that embraces literature, painting and dance in the same space and which enthrals and traps the reader-spectator in a quite intimate and select celebration.

What is apparent is that Abel Prieto's novel *El vuelo del gato* (La Habana, 1999) translated into Catalan as *El vol del gat* (2012) has embraced two quite distinct discourses that are nonetheless extremely complementary. We thus have twenty-seven chapter titles that confer names to the same number of works that captivate the reader thanks to the inspiration drawn from a work that is complex, emotive and sensual; the creative fruition of three artists committed to art. With the paintings by Antoni Miró serving as a starting point, the readers of Prieto's novel will link the exploits of the boys Freddy Mamoncillo and Marco Aurelio to the naked bodily presence of Sol Picó. However, the same landscapes as in the novel, framed within chromatic Cuban realism and intense descriptive imagery by Prieto, are not to be found. *El vol del gat* has been recast as a pictorial series where intense colours such as red, black and blue become part of the moving tapestry executed by the choreographer. We are presented with ever-changing chromatic pathways that seem to caress the dancer as she presides over this pictorial assembly and yet she finds herself trapped by this imagery. As a result, the reader and the spectator are surprised by this union of discourses that reveals that the lives of Marco Aurelio and the rest of the Cuban writer's characters are indeed linked; these lives start on the black and white plane of the pages of the novel and are transfigured at quite another level by Sol Picó's more seductive and commanding dance movements. In her interpretation, Miró's key assistant makes the miracle a reality. She skilfully entwines the dynamics of the stories in the novel with her choreographic performance.

It is not surprising that we can detect, in this meeting of two artists that mutually draw inspiration from Abel Prieto's work, that each figure assumes the role and approach of the two main characters. At the beginning of the novel we have the enactment of a basketball match with teenage players. Marco Aurelio is portrayed, in the words of the writer as "moving ahead without any ostentation, free of undue excitement, in his own restrained, yet comfortable style of dribble (*moderation per se*)", like a Miró with the ball: a strong, secure yet discrete character like the painter from Alcoi. But bursting onto the scene we have Freddy Mamónccillo (a kind of advance introduction of Sol Picó in Miró's imagery) who is portrayed with «a rapid rippling of textures, muscles, that swing his t-shirt from side to side and those wide, loose, crazy, shorts». It is not hard to imagine the faces of the painter and the dancer in this scene as they strive to give every ounce of themselves in a bid to capture and reflect the characters initially conceived and created by Prieto with ink on paper. And we can imagine their faces at the end of the chapter, where the setting and events will linger on with the reader (and the characters) on every page of the book:

"I can reconstruct the culminating moment of the match, this time captured in an imaginary frieze:

Here we have *our* Marco Aurelio, a *Pre* man; he has just stepped discretely aside after passing the ball [Toni and his work] to Mamónccillo and now he has shrunk to a smallish figure, motionless yet alert, almost a medieval icon and we can just make out from his pensive gaze that - ah!, the ball finally goes in! - he is on a journey of introspection starting at the middle of a game somewhere and withdrawing to another game within himself, to that place which is the (solitary) abode of the *reasonable* soul while his body continues here below, physical, on the surface of the frieze, on the basketball court, interacting among the other sweaty bodies".

The character could be understood as the essence of air itself, as if suspended for eternity in his glorious jump (Picó's pure dance): "that trampoline-like jump that would lead to the downfall of Tamakún and those determined hands frozen as they aim to take the shot". Let's proceed step by step however. Before the work *per se* we have the people involved; it was Miró who crossed the Atlantic to organise this art exhibition and hence we have the rapport between the painter and the dancer. Although both were born in Alcoi, they met in Barcelona during the presentation of another exhibition at the Institut d'Estudis Catalans which explored the mutual visions between Miró and the poet Miquel Martí i Pol. That event took place in 2009 and some months after, the choreographer posed before the painter for a portrait at his Sopalmo property near Ibi. As

59

Miró amb Abel Prieto i altres amics a l'Havana 2008

soon as Miró had read the novel by Abel Prieto (who had given Miró the book himself when he was the Cuban Culture Minister), he sensed the interrelationship “When Sol moves, when she dances, she does so like a cat”, said the artist upon finishing the series. The point is that Picó *moves like a cat*, as do all of Prieto’s characters, proceeding with subtlety, with flexibility and adopting relativity in movement and relativity in dealing with problems. Through metaphor, they make possible the impossible, in short, *a flying cat*.

We are now going to speak of the Cuban writer, Abel Prieto whose life and works have always been inextricably linked to his country. He is a writer, editor and university professor and for fifteen years was the Cuban Republic’s Minister of Culture. Since 2012 he has been a presidential advisor at various state and ministerial councils; he is also a specialist in the writer and poet Lezama Lima. Abel Prieto’s literary works include *Los bitongos y los guapos* (1980), *No me falles, Gallego* (1983) and *Noche de sábado* (1989). With his novel *El vuelo del gato*, he won the *Premio de la Crítica* in 2001. His latest novel, *Viajes de Miguel Luna*, was published in February, 2012 and in recognition of his literary achievement, the French Republic bestowed him with the Order of Arts and Letters.

Throughout his life, and from the perspective of the plastic arts worker, Antoni Miró has collaborated in a whole host of initiatives concerning cultural promotion and was connected with the artistic movement led by Equipo Crónica. His friendship with Antonio Gades led to his first-hand knowledge of the reality of the Cuban people and to the subsequent closeness he feels to them; this rapport is evident in the works presented herein. His personal and artistic development in the 70s is steeped in the ideological and aesthetic trends that shaped the deep social changes in Spain; it was the time of transition from a dictatorship to a democracy and the recovery of individual freedom. His critical appraisal of the period, together with his understanding of the reality of the Cuban people, made him a key figure in the defence of freedom while at the same time being outspoken against the excesses of capitalism. After many exhibitions in Cuba, his appraisal and personal concern for Cuba, led to his official recognition in 2008 by Cuba’s Ministry of Culture in the form of *Distinción por la Cultura Nacional*; the prize bore witness to his artistic career and to his personal commitment with culture and society. At that time, the director of La Habana’s National Fine Arts Museum, Moraima Clavijo, recognised that Miró was somebody “with exceptional accomplishment, imbued with realism, who transcended the formal mastery of technique and openly championed the causes of social denunciation; a man who understood the subtleties of daily life, its ironies and the contemporary nature of the most immediate realities”.

There are a number of primary protagonists in the presentation of Miró's works who concern us here. We have the dancer herself offering her own impressions of the moments captured in the portraits, the fraction of a cadence, the instant parenthesis marked by the camera's diaphragm, indeed, that of the human eye. Picó confirms this when she states, "I can't recognise myself; I've seen myself so many times in videos, moving, but this is the first time I've been the subject of a portrait" This is a new challenge for Picó and it provides her with a new perspective on her work and passion as nobody had ever painted a portrait of her. Consequently, she has an opportunity to reflect upon her image outside the context of continuous movement. She has, as we do, a series of fragments of movement that are defined by the title of each chapter in Prieto's novel. This is the game, the challenge that Miró offers us as observers of the collection of engravings; he also portrays the smile of Cuba in the figure of the dancer from Alcoi. We have before us innate optimism, an active stance for the daily problems as those faced by Prieto's characters. In the twenty-seven pieces making up the collection, we can trace the parallelism between them, the elegance, the mystery and the sensual movements; all of them scrutinised and perfect. This is where she becomes the flying cat that glides through the novel from cover to cover; the island, Cuba, is her space, while Picó's own studio was the laboratory for observation and analysis.

Sol Picó and Abel Prieto have still not met. Nonetheless, the choreographer visited the Caribbean island in 1996 to offer a course that she co-taught with Marielena Boan. Both dancers offered students their extensive experience and harmonious corporal work. Many years have passed since Picó left Alcoi to start dance studies in Alacant, Barcelona and Paris. In 1993, she founded Companyia Sol Picó which was the resident dance company between 2002 and 2004 at the Teatre Nacional de Catalunya; productions included *Besa'm el cactus*, *Barbi-Superestar*, *Paella mixta*, *Sirena a la planxa* and *El llac de les mosques*. Sol Picó has received several prizes and awards and she is ten-times winner of the MAX prize. The staging of her dance involves an abundance of movement and dynamism but humour also makes a pleasing presence as she narrates the stories that are interlinked. Picó's approach is imbued with tokens of irony and a subjective vision of reality that dovetails well with the works of Antoni Miró and Abel Prieto. Perhaps we should also mention the humorous links between the works of these living artists.

As for the painter, Miró's professional career has been prolific in his quest to unite diverse artistic discourses. At the onset of his career in the 60s and 70s and particularly in the 80s, with his "Pinteus"

Amb Sol Picó a l'Estudi Sopalmo

pintura” series, Miró has been drawn to discourse fusion concepts, the idea of bringing together the visual and literary arts. In the recent “Mirades creuades” series, he has drawn from his relationship with the poet Miquel Martí i Pol and in “El vent del poble” he reflects on the dance of Antonio Gades and the poetry of Miguel Hernández.

We will find a similar process in the choreography of Sol Picó who perfectly incorporates the tone of the novel *El vuelo del gato* and becomes part of the stories, part of the novel as she embraces the souls of the characters devised by Prieto. This is a consequence of the personal review by Antoni Miró of his own work and other shared realities. The historian Josep Forcadell pointed this out in an anthology of the painter’s works: “in Toni Miró’s paintings, by using the vigorous seeds of other narratives, a new vision of history is germinated and this will give birth to new surprising understandings that we may have of reality, of restless souls, of often disturbing ones, but always busy growing”. This is what we find in the twenty-seven engravings that focus on Sol Picó and which is incumbent upon Prieto’s novel: the work is more complete, expanded, new points of view are admitted; new characters appear in the firm and smooth gestures of the dancer from Alcoi. As had previously occurred with Gades, Miró has captured the loci of Picó. We only need to refer to his notebook jottings that recorded working with the dancer from Elda in the summer of 1977: “Gades dances for me, he interprets fragments of works he has performed and he speaks to me about them so that I get an understanding what he has done as a dancer.” This is how the painter was able to link the sensuality of scenes with Picó with the vicissitudes of one Freddy Mamónccillo.

We would also need to take into account an element present in the three artists: eroticism. In Prieto’s case, the sensuality of the hot Caribbean countries understood as the carnal and complex-free relations reflected in his novel are also an aspect with which both the painter and dancer feel quite comfortable with; indeed, they have reflected on the erotic in many of their works. Speaking in relation to women and sex, the critic Bujosa affirmed in 2001 that Miró observes them “with a dose of irony, with nostalgia and the distance befitting a man who feels he is no longer young enough for complicated entanglements.” This irony was seen by Manuel Vicent in 1999 as constituting one of the biggest contributions of Miró’s paintings; Vicent writes: “irony is an essentially Mediterranean dialectic instrument, an excipient of the intelligence that lies between the conscience and analysis. Antoni Miró is a master of this mode of communication by offering the observer the gesture of the accomplice that makes the grey matter of the brain break into a smile.”

It is sensuality itself that is the passive trigger of things and notably so in a scene at the end of the novel, a scene we cannot reveal but which confronts the two Cuban archetypes devised by Prieto with the personalities of the two artists from Alcoi. There is significant similarity between the story narrative and reality; we have the two artists looking back at their long careers; their stories and visions are different but the facts are similar. After all this time, the only possible outcome is to bring them together once more perhaps forever. Aurelio-Picó's stoic stance as *fait accompli*, (since virtue and reason are not negotiable in the painter's work) and Mamonceillo-Picó's reflective, dynamic position, powerful and charged with emotion, join in a final shared, healing and meaningful moment. We would hope that the work of both artists, having germinated from a previous work that has been motivating for them, may be definitively integrated in this volume that takes up three artistic modes (just like those mentioned in the novel) and that the lucky reader will only stand to benefit.

In this work, Abel Prieto and Toni Miró coincide in the vision of a silenced narrator giving a first-hand rendition but who nonetheless anonymously describes scenes in the narrator's imagination. We have here a privileged observatory of the actions and thoughts of the young characters as they embark upon their lives, enabling us to explore their personal growth; sensations are delved into, from the smells of the streets of Cuba, to the daily ins and outs of the characters in the narration, to the story of a group of friends that had been originally germinated in Prieto's mind. The characters are represented and framed by Miró and Picó as a metaphor of the struggle of literary characters in search of meaning, of their own identity. We might therefore conclude that Antoni Miró's works are of a kind that seeks awareness, one that raises consciousness; it is a genre that calls for a reflection on people and their attitudes. But we also need to debate the degree of awareness-seeking since various techniques, experiences and resources are put together in a specific visual discourse. We have here discourse and visual content that pursue relentless ideological cross-communication and yet at the same time, form a blissful aesthetic medium. The stuff of *El vol del gat* is this: a bridge that connects, a dance step, a balcony to balcony conversation over the streets of La Habana, a moan, somebody weeping, somebody crying out, indeed, all that we may consider intrinsic to the world of the three artists: Miró, Picó and Prieto, the protagonists of this story.

Carles Cortés Orts and Raúl García Sáenz de Urturi

Es un orgullo para el Museo de la Universidad de Alicante acoger la nueva serie pictórica de Antoni Miró, “El vuelo del gato: los caminos infinitos del arte”. Y es una oportunidad para el visitante, la comunidad universitaria y en general la sociedad alicantina, para disfrutar y descubrir el juego de integración que marca esta obra, nacida de la literatura y amante de la danza.

Porque, más allá de la excelencia en la obra y trayectoria de nuestro pintor alcoyano (así lo sentimos), las veintisiete nuevas obras que deslumbrarán al visitante en la Sala Sempere del MUA vuelven a sorprendernos, una vez más, con la firmeza y lucidez de un artista en constante exploración. La valentía en esta ocasión viene dada por la capacidad de incorporar a su imaginario habitual el lenguaje y la inspiración de una novela –“El vuelo del gato”, del escritor cubano Abel Prieto– interpretada por el movimiento de la bailarina Sol Picó.

Esta serie, por tanto, supone un puente entre varias disciplinas, entre distintos artistas reunidos en torno a las calles de la Havana y sus gentes, con la luz y los sonidos del Caribe de fondo. Miró retrata en estas obras a Sol Picó danzando en torno a la historia y los personajes de Abel Prieto, y podemos ver en el resultado una conversación de inquietudes y respuestas de tres artistas frente al mundo que les rodea, así como la evidencia de un paso más en el grado de concienciación de la pintura que está presente en toda la obra de Miró.

Con la honra que supone presentar su último trabajo, la Universidad de Alicante, a través de su museo, continúa su necesaria labor de proponer a la comunidad universitaria los mejores exponentes de las artes plásticas de hoy en día. Les invito a dejarse llevar por esta muestra que, entre febrero y marzo de 2013, estará abierta a toda la sociedad en el MUA. Y es que, durante algunas semanas, la Sala Sempere será un privilegiado espacio con vistas al Malecón de Abel Prieto, visto a través de los movimientos del Sol Picó y los colores y el trazo de Antoni Miró.

Manuel Palomar
Rector Universitat d'Alacant

The Museum of the University of Alicante proudly hosts the new painting series of Antoni Miró, “El vuelo del gato: los caminos infinitos del arte”. It is also an opportunity for visitors, the university community and the society of Alicante at large to enjoy and discover the game of integration shown in this work, born from literature and a lover of dance.

Because, beyond the excellence in this work and the career of our painter from Alcoy (this is how we feel about him), the twenty-seven new works that will dazzle visitors at the MUA's *Sempere* Hall, surprise us once again, with the strength and clarity of an artist in constant exploration. This time, courage comes given by the ability of incorporating to his usual imaginary the language and the inspiration of a novel –“El vuelo del gato”, by the Cuban writer Abel Prieto– performed by the movement of the dancer Sol Picó.

This series, therefore, represents a bridge between several disciplines, between different artists gathered around the streets of Havana and its people, with the light and the sounds of the background Caribbean. In these works, Miró portrays Sol Picó dancing around Abel Prieto's story and characters, and, as a result, we can see a conversation on concerns and answers of three artists facing the world around them, as well as the evidence of a step further in the degree of awareness that is present in all the painting works of Miró.

With the honour of presenting his latest work, the University of Alicante, through its museum, continues with its obligatory work of proposing to the university community the best exponents of today's art. I invite you to go to this show that will be exhibited to society from February to March 2013 at the MUA.

And, for a few weeks, the *Sempere* Hall will be a privileged space overlooking Abel Prieto's *Malecon*, seen through Sol Picó's movements and Antoni Miró's strokes.

Manuel Palomar
The University President

I N T R O D U C C I Ó N

Los resultados artísticos que más transmiten poco tienen que ver con el azar, cuanto menos en su sentido más puro. El creador, no siempre conscientemente, determina su obra con sus experiencias y compromiso vital y artístico, con su propia voluntad de mostrar, pero también de incidir, de transformar. Esta es una constante perfectamente reconocible en la obra de Antoni Miró, comprometida, intensa y claramente reveladora de su sentido social; y *El vol del Gat* no sólo no es una excepción, sino que podría consolidarse como una de las referencias más claras de la identidad artística del creador de Alcoy.

En *El vol del Gat* la forma ya no es la calle, la guerra, las imágenes de la protesta o el paisaje social; esta vez es el cuerpo, la carne plástica a través de la cual se transmite el dolor, el sufrimiento o la soledad. Pero el fondo sigue siendo el mismo, el compromiso con la realidad, con la necesidad actual gracias a la unión entre arte plástico y danza, entre Antoni Miró y Sol Picó, dos alcoyanos comprometidos con el paisaje social y con el propio arte. Y Miró no sólo fusiona plástica y danza, sino también literatura, puesto que el mensaje que el cuerpo transmite en sus litografías viene definido por la novela homónima de Abel Prieto.

El vol del Gat de Toni Miró también hace confluir a la Universidad Miguel Hernández de Elche con la Universidad de Alicante, en un mismo proyecto cultural. Es difícil mejor escenario para hacerlo que estas 27 obras, estas 27 posiciones del cuerpo de Sol Picó, estas 27 litografías del Antoni Miró más intenso y expresivo.

Esther Sitges Macià
Vicerrectora de Cultura i Extensió Universitària
de la UMH d'Elx

I N T R O D U C T I O N

The artistic results that communicate the most have little to do with fate, at least in its purest sense. The creator, not always consciously, determines his work with his experiences and his vital and artistic commitment, and his desire to show, but also to influence and to transform. This element is a constant, perfectly recognisable, in the work of Antoni Miró. A committed and intense work, which clearly reveals its social purpose. And *El vol del Gat* is not an exception, and could also be established as one of the most obvious references of the artistic identity of the creator from Alcoy.

In *El vol del Gat*, the shape is not the street, the war, the protest images or the social landscape anymore. The shape is now the body, the plastic flesh that communicates pain, suffering or solitude. But this commitment remains the same, with reality, with its current needs, through the joining of plastic art and dance, Antoni Miró and Sol Picó, two people from Alcoy, committed to the social landscape and their own art. And Miró not only brings together plastic work and dance, but also literature, as the message communicated by the body in his lithographs appears defined in the novel of the same name written by Abel Prieto.

Moreover, Toni Miró's *El vol del Gat* brings together the University Miguel Hernández de Elche and the University of Alicante, in one same cultural project. It would be hard to find a better setting than these 27 works, these 27 positions of Sol Picó's body, these 27 lithographs created by the most intense and expressive Antoni Miró.

Esther Sitges Macià
Vicerrectora de Cultura i Extensió Universitària
de la UMH d'Elx

El vol del gat és una novel·la híbrida i exòtica que es mou entre la ficció, el realisme i l'assag psicològic. Amb un ton més crític que no pas narratiu, l'autor ens acosta més aviat a l'exposició reflexiva del sociòleg o de l'etnòleg i també a la descripció imaginària del novel·lista. Amb la barreja de la societat cubana vista sota el prisma polièdric de la biografia inacabada, i en massa ocasions amagada, d'una colla de joves de malnoms riallers i al·legòrics, intenta representar tota l'escala social cubana de les quatre últimes dècades del segle passat, i ens proposa una recerca divertida, misteriosa i reveladora alhora, farcida d'anècdotes espurnejants, sobre el fris de la Cuba dels darrers temps: el retard contra l'avanc i l'estoicisme que aspira a la perfecció contra l'hedonisme frívola, superfluo i fictici.

Partint d'aquesta base, Antoni Miró realitza vint-i-set obres –una per cada capítol– a les que posa nom, amb la imatge esplendorosa i expressiva de Sol Picó com a intèrpret i musa inspiradora, interrelacionant, literatura, pintura i dansa en un joc de complicitats i de llibertat.

Carles Cortés

El vuelo del gato es una novela híbrida y exótica que se mueve entre la ficción, el realismo y el ensayo psicológico. Con un tono más crítico que narrativo, el autor nos acerca a la exposición reflexiva del sociólogo o del etnólogo, y también a la descripción imaginaria del novelista. Con la mezcolanza de la sociedad cubana vista a través del prisma poliédrico de la biografía inacabada, y en demasiadas ocasiones escondida, de un grupo de jóvenes con mote risueños y alegóricos, intenta representar toda la escala social cubana de las últimas cuatro décadas del siglo pasado, y nos propone una búsqueda divertida, misteriosa y reveladora a la vez, llena de anécdotas chispeantes sobre el friso de la Cuba de los últimos tiempos: el retraso contra el avance y el estoicismo que aspira a la perfección contra el hedonismo frívolo, superfluo y ficticio.

Partiendo de esta base, Antoni Miró realiza veintisiete obras –una por cada capítulo– a las que pone título, con la imagen esplendorosa y expresiva de Sol Picó como intérprete y musa inspiradora, interrelacionando literatura, pintura y danza en un juego de complicidades y libertad.

Carles Cortés

El Vuelo del Gato is an exotic hybrid novel that moves between fiction, realism and psychological essay. On a more critical than narrative mood, the author approaches the reflective exposure of the sociologist or the anthropologist, and also the imaginary description of the novelist. With a mixture of Cuban society seen through the polyhedral prism of an unfinished biography, and too often hidden, of a group of young people with smiling and symbolic nicknames, the author tries to represent the full spectrum of Cuban social ladder during the last four decades of the past century. He proposes a funny, mysterious and revealing search at a time, full of sparkling anecdotes on the frieze of the Cuba of recent times: the delay against the advance and stoicism that aspires to perfection against frivolous hedonism, superfluous and fictitious.

On this basis, Antoni Miró performs twenty-seven works –one by each chapter– which he entitles, with the magnificent and expressive image of Sol Picó as his interpreter and muse, interrelating literature, painting and dance in a game of complicity and freedom.

Carles Cortés

De Cuba al País Valencià passant per Barcelona

Abel Prieto (Pinar del Río, Cuba, 1950) va guanyar el premi “13 de Marzo” de contes el 1969. Ha publicat els llibres de relats i contes *Los bitongos y los guapos* (1980), *No me falles, Gallego* (1983) i *Noche de sábado* (1989), amb el qual va obtenir el Premi de la Crítica. Va estudiar Lletres a l’Havana. Fou director de l’editorial Lletres Cubanes i president de la Unió d’Escriptors i Artistes. Des del 1997 al 2012 ha sigut ministre de Cultura cubà. Assesor del President dels Consells d’Estat i Ministres de la República de Cuba. Condecorat amb l’Ordre de les Arts i les Lletres del govern de França.

69

Antoni Miró (Alcoi, 1944) ha dedicat la seu activitat artística principalment a la pintura, escultura i obra gràfica des del 1960. Ha desenvolupat les sèries pictòriques “Les nues”, “La Fam”, “Els bojos”, “Vietnam”, “L’home”, “Amèrica Negra”, “Pinteu Pintura”, “Vivace”, “Sense Títol”. La seu obra naix de l’experimentació visual en el camp del realisme social. Està representat a nombroses galeries i museus d’arreu del món. Ha rebut el premi Octubre al País Valencià i el premi per la Cultura Nacional a Cuba, entre altres.

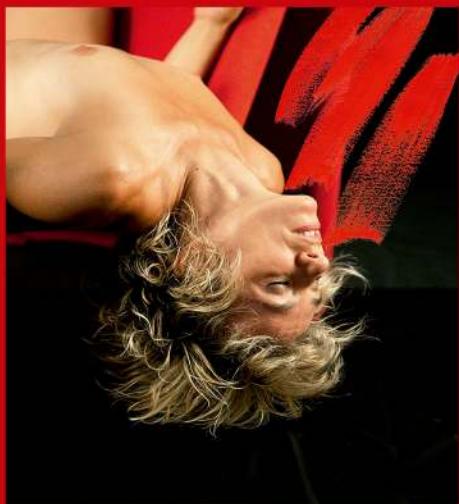
Sol Picó (Alcoi, 1967), coreògrafa, ballarina de dansa contemporània, és la musa, la model, la imatge que dóna suport a la imaginació de l’artista que vehicula el text literari i la imatge plàstica des d’una perspectiva personal, afectiva, compromesa i lliure. Directora de la Companyia Sol Picó ha estat guardonada amb nombrosos premis, entre ells deu Premis MAX. Ha creat i posat en escena vora de trenta espectacles des del 1993. Ha rebut el Premi Nacional de Dansa de Catalunya.

Portada del llibre d'Abel Prieto "El vol del gat", amb imatges de Sol Picó realitzades per Antoni Miró.
(Podeu llegir i comentar el llibre a www.antonimiró.cat.)

El vol del gat
Antoni Miró

FEBRER - MARÇ 2013

mua

Museu Universitat d'Alacant
Museo Universidad de Alicante

MARÇ - ABRIL 2013

Vicerectorat de Cultura i
Extensió Universitària